PRINCIPII ȘI CRITERII PENTRU STRUCTURAREA TEMATICĂ A SECTORULUI ALIMENTAR DIN MUZEUL TEHNICII POPULARE

Hedwiga Rușdea

Prin tematica sa, Muzeul tehnicii populare din Dumbrava Sibiului își propune să prezinte modalitățile foarte variate prin care s-a materializat, în cursul istoriei, activitatea creatoare a poporului nostru, în vederea satisfacerii nevoilor de hrană, îmbrăcăminte, locuire și transporturi.

Această funcție-obiectiv a muzeului se realizează prin expunere în aer liber, la care se va adăuga și cea pavilionară, a diferitelor mijloace de muncă: unelte, dispozitive, utilaje, instalații, etc. — mărturii concrete ale modului cum s-a realizat producția materială în formele sale tradiționale, dar și mărturii ale spiritualității implicate ce demonstrează, la tot pasul, puterea creatoare a poporului român și a naționalităților conlocuitoare. Reprezentînd o istorie a tehnicii populare, muzeul ilustrează, de fapt, istoria muncii creatoare, a civilizației de pe teritoriul României.

Tematica și sistematizarea generală a muzeului cuprinde patru mari sectoare. Primul sector își propune să prezinte: „Tehnici, procedee și mijloace pentru prelucrarea produselor vegetale și animale, în scop alimentar".

În stabilirea unor criterii judicioase de structurare a acestui sector, am fost confruntați cu o serie de probleme, de ordin conceptual și aplicativ.

Ne propunem, în cele ce urmează, să analizăm aceste probleme și să fundamentăm, totodată, opțiunile făcute.

Denumirea de „Muzeul tehnicii populare" ne-a constrîns să acceptăm și pentru acest sector o intitulare nu mai puțin tehnicistă. Corespunde oare,

PRINZIPIEN UND KRITERIEN ZUR THEMATISCHEN GLIEDERUNG DER ABTEILUNG „NAHRUNG" IM MUSEUM DER BÄUERLICHEN TECHNIK

Hedwiga Rușdea

Seiner Thematik entsprechend setzt sich das Museum der bäuerlichen Technik aus der „Dumbrava" von Sibiu die Aufgabe, die äußerst mannigfaltigen Möglichkeiten zu veranschaulichen, worin das schöpferische Wirken des Volkes im Laufe der Geschichte seinen konkreten Niederschlag fand, um die hauptsächlichsten Lebensbedürfnisse wie: Nahrung, Wohnen, Kleidung und Transport befriedigen zu können.

Diese Zweckbestimmung und gleichzeitig Zielsetzung des Museums gelangt vermittels zweier Vorführungssysteme, der Freilicht- und der Pavillonausstellung zur Verwirklichung, die eine Vielfalt von Arbeitsgerät, Werkzeug, Vorrichtungen, Ausrüstungen und technischen Anlagen umfassen werden — lauter konkrete Zeugnisse für die Art und Weise wie sich die Sachgüterproduktion in ihren überlieferten Formen abwickelte, gleichzeitig aber auch Zeugnisse des damit zusammenhängenden Erfindungsgeistes, der schöpferischen Fähigkeiten des rumänischen Volkes und der mitwohnenden Nationalitäten.

Als Darstellung einer Geschichte der bäuerlichen Technik veranschaulicht das Museum an und für sich die Geschichte des schöpferischen Wirkens und der auf dem rumänischen Boden zustandegekommenen Zivilisation.

Die allgemeine Systematik des Museums umfaßt 4 Abteilungen, deren erste es sich zum Ziel setzt, „Techniken, Verfahren und Mittel zur Verarbeitung pflanzlicher und tierischer Produkte zu Nahrungsmitteln" vorzuführen.

Bei der Festlegung vernünftiger Strukturierungsgesichtspunkte für diesen Sektor, sahen wir uns einer Reihe von Fragen gegenüber, was die Auffassung und Anwendung von Gesichtspunkten anlangt.

Im Folgenden wollen wir all diese Fragen näher untersuchen und gleichzeitig die eingeschlagenen Wege begründen.

Die Bezeichnung „Museum der bäuerlichen Technik" nötigte uns, auch für diese Abteilung eine nicht weniger technizistisch anmutende Benennung

www.muzeulastra.com / www.cimec.ro

și în ce măsură, această denumire scopului, conținutului și structurii acestui sector?

Adoptarea, în concordanță cu denumirea dată, a unui criteriu pur tehnic pentru structurarea sectorului, ar fi implicat necesitatea de clasificare și grupare a materialului muzeistic, în primul rînd, după identitatea sau asemănarea principiului tehnic care îi stă la bază. Este incontestabil că o clasificare a uneltelor, procedeelor și instalațiilor bazate pe același principiu, în serii ordonate după gradul de complexitate — dar neținînd seama de materia primă, de produsul obținut și implicit de scopul urmărit — ar avea, din punct de vedere pur tehnic, o seamă de avantaje. Astfel, spre exemplu, s-ar putea expune în aceeași grupă toate tipurile de teascuri, de la cele mai rudimentare la cele mai evoluate, indiferent dacă ele servesc pentru presarea strugurilor, a poamelor, a semințelor oleaginoase sau a cerii.

Acest mod de prezentare ar oferi o imagine mai clară și o deplină coerență metodologică asupra evoluției și tipologiei acestor instalații, evitînd totodată repetarea lor în diverse subsectoare tematice. La fel, toate instalațiile de industrie țărănească acționate de forța apei sau a vîntului — bazate deci pe același principiu tehnic — ar urma să constituie un singur sector, deși se folosesc în scopuri cu totul deosebite (măcinarea grăunțelor, prelucrarea țesăturilor de lînă, sfărîmarea minereurilor sau tăierea buștenilor), dacă acest criteriu ar fi adoptat pentru întreg muzeul. O astfel de structurare a adoptat „Deutsches Museum" din München, în care găsim sectorul „Kraftmaschinen" cu subsectoarele: „Muskel-, Wind und Wasserkraftmaschinen" (mașini acționate de forța musculară, eoliană și hidraulică). Tot astfel, de exemplu, unele ocupații ca vînătoarea și pescuitul care — așa cum relevă și Leroi-Gourhan[1] — utilizează procedee tehnice și mijloace aproape identice, dar aplicate în medii diferite, ar forma o singură grupă tematică.

O asemenea clasificare, foarte convenabilă din punct de vedere al demonstrării istoriei tehnicii, ar nesocoti obiectul muncii (materia primă), mediul în care se desfășoară activitatea sau, cu consecințe mai importante, scopul activității omenești respective, ceea ce, în fond, ar însemna nesocotirea complexului de viață care a determinat necesitatea și în sînul căruia s-a elaborat modul, respectiv

[1] André Leroi-Gourhan, *Milieu et téchnique*, Paris, Edition Albin Michel, 1945, p. 69—71. Walter Hirschberg, Alfred Janata, *Technologie und Ergologie in der Völkerkunde*, Bibliographisches Institut, Mannheim, 1966, p. 179—220.

zu akzeptieren: Verfahren und Mittel zur Verarbeitung tierischer und pflanzlicher Produkte zu Nahrungszwecken. Nun stellt sich die Frage ob und in wie weit sie eigentlich dem Zweck, dem Ziel und der Struktur dieser Abteilung entspricht.

Im Einklang mit der benutzten Bezeichnung bei der Strukturierung dieser Abteilung ein streng technisches Kriterium anzuwenden, hätte uns dazu genötigt, bei der Ordnung und Gliederung des Museumsmaterials, vor allem aufgrund der Identität oder Ähnlichkeit des ihnen zugrundeliegenden technischen Prinzips vorzugehen. Zweifelsohne böte eine Klassifizierung der auf gleichem Prinzip fußenden Werkzeuge, Vorgänge und technischen Anlangen, in ihrem Komplexitätsgrad nach geordneten Reihen, — ohne Berücksichtigung des Rohstoffs, des hergestellten Erzeugnisses und damit des verfolgten Zwecks — in rein technischer Hinsicht, eine Reihe von Vorteilen. So zum Beispiel ließen sich etwa alle Pressentypen, von den rudimentärsten bis zu den fortgeschrittensten innerhalb einer einzigen thematischen Gruppe ausstellen, ohne Rücksicht darauf, ob sie zum Auspressen von Trauben, Obst, Ölsamen oder Wachs benutzt werden.

Diese Ausstellungweise ergäbe einerseits ein klareres Bild, andererseits einwandfreie methodologische Zusammenhänge der Entwicklung und Typologie dieser Anlagen, wobei gleichzeitig eine Wiederholung innerhalb verschiedener thematischer Unterabteilungen ausgeschlossen wäre. Wollte man diesen Gesichtspunkt beim gesamten Sammlungsbestand des Museums anwenden, liessen sich ebenfalls alle durch Wasser- bezw. Windkraft angetriebenen — also auf gleichem technischen Prinzip beruhenden — technischen bäuerlichen Industrieanlagen einer einzigen Abteilung eingliedern, obgleich sie verschiedenen Zwecken (Mahlen von Getreide, Verarbeitung von Wollgeweben, Zerstoßen von Erzen, bezw. Zersägen von Stämmen) dienen. Eine derartige Anordnung wandte man im „Deutschen Museum" in München an, wo wir die Abteilung Kraftmaschinen finden mit den Unterabteilungen: „Muskel-, Wind- und Wasserkraftmaschinen". Ebenso ergäben gewisse Beschäftigungen, wie etwa Jagd und Fischfang, die — wie Leroi-Gourhan[1] unterstreicht — beinahe gleiche, jedoch in verschiedenen Bereichen angewendete technische Verfahren und Geräte benutzen, eine einzige Themengruppe.

Eine derartige, für die Darstellung der Technikgeschichte äußerst günstige Gliederung würde aber weder den Arbeitsgegenstand (den Rohstoff), noch die Umgebung, in der sich der Vorgang abwickelt, noch, was wesentlich schwerer in die Waagschale fällt, den eigentlichen Zweck der betreffenden Tätigkeit berücksichtigen. Das bedeutet im Prinzip ein Außerachtlassen des Lebenskomplexes an sich, der das Bedürfnis aufkommen ließ, in dessen Bereich die Arbeitsweise

[1] André Leroi-Gourhan, *Milieu et téchnique*, Paris, Edition Albin Michel, 1945, S. 69—71. Walter Hirschberg, Alfred Janata, *Technologie und Ergologie in der Völkerkunde*, Bibliographisches Institut, Mannheim, 1966, S. 179—220.

www.muzeulastra.com / www.cimec.ro

Fig. 2. Aspect din sectorul pescuit — cherhanaua din Delta Dunării

Abb. 2. Ansicht aus dem Untersektor „Fischfang" — Cherhane aus dem Donaudelta

Fig. 3. Vedere din sectorul pomicol

Abb. 3. Ansicht aus dem Untersektor „Obstbau"

www.muzeulastra.com / www.cimec.ro

tehnica (uneltele și procedeele) și s-a desfășurat activitatea umană.

Studiul etnografic al procedeelor și mijloacelor tehnice nu poate să se limiteze, deci, la stabilirea și urmărirea unilaterală a dezvoltării uneltelor de producție, din punct de vedere tehnic, căci aceasta ține de domeniul istoriei tehnicii.

Deși Marx nu a elaborat o lucrare aparte cu privire la locul și rolul tehnicii în istoria societății, de-a lungul întregii sale activități a abordat în repetate rînduri aceste probleme formulînd teze, aprecieri și concluzii deosebit de valoroase. „Epocile economice se deosebesc nu prin ce se produce ci prin modul cum se produce, cu ce mijloace de muncă", preciza el în opera sa fundamentală, „Capitalul"[2]. În manuscrisele economice ale sale din 1861—1863 el acordă o atenție deosebită problemelor tehnicii, dialecticii progresului tehnic, tendințelor și direcțiilor lui de dezvoltare, ceea ce face ca și astăzi concluziile sale să poată fi considerate drept baza metodologică a istoriei tehnicii. Ca nicăieri în altă parte, Marx se oprește în acest manuscris (notat cu litera gama și publicat abia de cîțiva ani) asupra rolului tehnicii, pe care o socotește elementul cel mai mobil al forțelor de producție, stabilind corelațiile și interdependența dintre tehnică, forțele de producție în ansamblul lor și progresul economic și social[3]. Se înțelege că această abordare dialectică trebuie să stea la baza tuturor cercetărilor ce au ca obiect de studiu tehnica.

Etnograful însă, în studiul său asupra tehnicii populare, nu urmărește numai stabilirea unei istorii a dezvoltării agrar-economice, ci își extinde studiile asupra unor domenii mult mai largi, în vederea determinării unei imagini cuprinzătoare a întregii culturi populare. Ariile de investigație lărgite impun cu necesitate apelul la rezultatele cercetărilor din discipline învecinate: geografia, demografia, economia agrară, sociologia, psihologia, estetica, etc.

Pe etnograf trebuie să-l preocupe, în aceeași măsură, și cercetarea relațiilor ce se stabilesc între unealtă și omul care o mînuiește. Cît de multiple pot fi aceste relații o dovedesc, printre altele, și studiile etnografilor unguri Tamás Hofer și Edit Fél[4], care au cercetat probleme ca: adaptarea uneltei la corpul omenesc, folosirea uneltelor în funcție de vîrstă și sex, relațiile de proprietate asupra unel-

[2] Karl Marx și Friedrich Engels, *Opere*, vol. 23, Editura Politică, București, 1966, p. 192.

[3] apud Valter Roman, *Eseuri despre revoluția științifică și tehnică*, Editura Politică, București, 1970, p. 338—339.

[4] Tamás Hofer și Edit Fél, *Az Atányi gazdálkodás ágai*, Néprajzi közlemények, vol. 6, 2, Budapesta, 1961.

oder Technik (Werkzeuge und Verfahren) entstanden sind, bezw. sich das menschliche Wirken vollzog.

Die volkskundliche Erforschung der technischen Verfahren und Gerätschaften darf sich jedoch keineswegs auf eine einseitige Feststellung und Untersuchung der Entwicklung der Produktionswerkzeuge beschränken, d.h. lediglich aufgrund technischer Gesichtspunkte vorgehen, da eine derartige Einstellung der Geschichte der Technik angehört.

Obwohl Karl Marx kein besonderes Werk dem Platz und der Rolle widmete, die der Technik innerhalb der Gesellschaftsgeschichte zufällt, hat er im Laufe seines gesamten Schaffens derlei Fragen wiederholt angeschnitten und dabei überaus wertvolle Thesen, Erwägungen und Schlüsse geäußert. „Nicht was gemacht wird, sondern *wie*, mit welchen Arbeitsmitteln gemacht wird, unterscheidet die ökonomischen Epochen"[2], zeigt er zum Beispiel in seinem Hauptwerk, „Das Kapital". In seinen ökonomischen Handschriften aus den Jahren 1861—1863 richtet er sein Augenmerk vor allem auf Fragen der Technik, der Dialektik technischen Fortschritts, dessen Entwicklungstendenzen und -richtungen und seine Schlüsse können auch gegenwärtig als methodologische Grundlagen der Technikgeschichte gelten. Wie in keiner anderen seiner Arbeiten geht Marx in dieser Handschrift (mit dem Buchstaben Gamma bezeichnet und erst vor ein paar Jahren veröffentlicht) auf die Rolle der Technik ein, die er als mobilstes Element der Produktionskräfte beurteilt, indem er die wechselseitigen Beziehungen und die Interdependenz zwischen Technik, Produktionskräften in ihrer Gesamtheit und wirtschaftlich-sozialem Fortschritt[3] festlegt. Daß diese dialektische Art der Untersuchung allen Forschungen zugrundeliegen muß, deren Studienobjekt die Technik bildet, versteht sich.

Der Volkskundler verfolgt bei seinem Studium der bäuerlichen Technik aber nicht bloß das Ziel, eine Geschichte der agrarwirtschaftlichen Entwicklung zu schaffen, sondern dehnt seine Untersuchungen auf viel weitere Bereiche aus, um ein umfassendes Bild der gesamten Volkskultur aufzuzeichnen. Der erweiterte Forschungsbereich zwingen ihn nun dazu, auch an die Untersuchungsergebnisse benachbarter Disziplinen: Geographie, Demographie, Agrarwirtschaftslehre, Soziologie, Psychologie, Ästhetik usw., zu appellieren.

Desgleichen beschäftigen den Volkskundler auch die zwischen dem Werkzeug und dem dieses handhabenden Menschen bestehenden Beziehungen. Wie mannigfaltig sich diese gestalten können, beweisen unter anderem auch die von den ungarischen Forschern Tamás Hofer und Edit Fél[4] veröffentlichten Studien, die eine Reihe von Fragen untersuchten, wie: die Anpassung des Werk-

[2] Karl Marx, Friedrich Engels, Opere, Band 23, Editura politică, Bukarest, 1966, S. 192

[3] Apud Walter Roman, *Eseuri despre revoluția științifică și tehnică*, Editura politică, Bukarest, 1970, S. 338—339

[4] Tamás Hofer, Edit Fél, *Az Atányi gazdálkodás ágai*, Néprajzi közlemények, Band 6, 2, Budapest, 1961

www.muzeulastra.com / www.cimec.ro

Fig. 4. Moara cu admisie inferioară din Poenii de Jos, com. Bunteşti, jud. Bihor, recent transferată în Muzeul tehnicii populare

Abb. 4. Jüngst in das Museum der bäuerlichen Technik verlegte unterschlächtige Wassermühle aus Poenii de Jos, Gemeinde Bunteşti, Kreis Bihor

telor, momente estetice şi sentimentale în aprecierea uneltelor, rolul uneltelor în felul gîndirii şi în mentalitate, în concepţia despre lume a sătenilor.

W. Jacobeit, în „Bäuerliche Arbeit und Wirtschaft" (Munca şi economia ţărănească) subliniază faptul că, dacă din conglomeratul faptelor de cultură materială, ergologia trebuie să-şi delimiteze obiectul de studiu asupra aspectelor muncii şi ale economicului, este totuşi necesar ca cercetările să fie extinse şi asupra locuinţei şi a anexelor gospodăreşti căci aici legătura dintre muncă, economic şi elementele culturii spirituale este inseparabilă. Etnograful nu trebuie să piardă din vedere faptul că factorii muncă şi economic, deşi cu caracter integrator, sînt totuşi numai unul din elementele constitutive ale culturii populare. „Numai dacă se iau permanent în considerare interferenţele istorice ale tuturor acestor elemente, utilizînd o metodă complexă de cercetare, se poate evita riscul ca cercetările ergologice să se limiteze

zeugs an den menschlichen Körper, die Benutzung des Werkzeugs aufgrund von Alter, Geschlecht und des zum Werkzeug bestehenden Besitzverhältnisses, ästhetische und Gefühlsmomente bei der Beurteilung des Werkzeugs, die Rolle des Werkzeugs in Denkweise und Mentalität, bezw. Weltanschauung der Landbewohner.

In seiner Studie „Bäuerliche Arbeit und Wirtschaft" unterstreicht W. Jacobeit die Tatsache, daß solange sich die Ergonomie bei der Wahl ihres Studiengegenstands aus dem Konglomerat der Sachkultur auf die Arbeits- und Wirtschaftsaspekte beschränken muß, es notwendig sei, die Forschungen auch auf das Wohnhaus und die Wirtschaftsgebäude auszudehnen, da hier das Verhältnis zwischen Arbeit, Wirtschaft und Geisteskulturelementen untrennbar ist. Dabei darf der Volkskundler nicht außer Acht lassen, daß die Faktoren Arbeit und Wirtschaft, wenngleich integrierenden Charakters, doch lediglich ein Bestandteil der gesamten Volkskultur sind. „Die stete Berücksichtigung des historischen Wechselprozesses aller dieser Elemente und die Anwendung der komplexen Methode bieten die Gewähr dafür, daß die ergologischen Forschungen nicht einseitig in der Aufstellung einer Typologie stek-

www.muzeulastra.com / www.cimec.ro

Fig. 5. Moara de vînt, „căciulată" din Beştepe, jud. Tulcea

Abb. 5. „Kappenwindmühle" aus Beştepe, Kreis Tulcea

în mod unilateral la stabilirea unei tipologii sau să alunece într-un simplu economism"[5].

Tehnica — din punct de vedere etnografic — este, aşadar, înţeleasă şi tratată în sens mai larg, ca fenomen de cultură şi ca mijloc de caracterizare a modului de trai şi a specificului naţional[6].

Se înţelege, prin urmare, că adoptarea criteriului pur tehnic, adică înfăţişarea materialului pe baza unei tipologii exclusiv tehnice, nu a putut fi luat în considerare, cu deosebire pentru expoziţia în aer liber, nefiind corespunzător scopului urmărit.

[5] Wolfgang Jacobeit, *Bäuerliche Arbeit und Wirtschaft*, Akademieverlag, Berlin, 1965, p. 17—21.

[6] Cornel Irimie, *Muzeul tehnicii populare. Actualitate, concepţie, profil tematic şi plan de organizare*, „Cibinium", Sibiu, 1966, p. 19.

kenbleiben oder in einen bloßen Ökonomismus verfallen"[5].

Folglich wird die Technik vom volkskundlichen Standpunkt aus in weiterem Sinne aufgefaßt, als eine Kulturerscheinung, die gleichzeitig ein Mittel zur Veranschaulichung der Lebensweise und der nationalen Eigenart ist[6].

So versteht es sich also, daß die Wahl eines streng technischen Gesichtspunkts, d.h. die Darlegung des Stoffs anhand einer ausschließlich technischen Typologie, vor allem bei der Freilichtausstellung nicht in Betracht kam, da sie dem verfolgten Zweck nicht entsprochen hätte.

[5] Wolfgang Jacobeit, *Bäuerliche Arbeit und Wirtschaft*, Akademieverlag, Berlin, 1965, S. 17—21.

[6] Cornel Irimie, *Das Museum der bäuerlichen Technik. Aktualität, Grundsätze, thematisches Profil und Ausstellungsplan*, in „Cibinium 1966", Sibiu, 1966, S. 19.

www.muzeulastra.com / www.cimec.ro

Fără îndoială că uneltele și procedeele tehnice folosite în scop alimentar sînt condiționate și adecvate materiei prime asupra căreia acționează și — în diversitatea lor — se pot crea grupări avînd ca factor comun tocmai acest element. Nici structurarea sectorului pe baza materiei prime folosite (produse din regnul vegetal și animal) nu este satisfăcătoare, deoarece nu ține seama și nu demonstrează factorul evolutiv istoric și contextul socio-economic în care a apărut și s-a dezvoltat tehnica respectivă; ca atare, nici acest criteriu nu a putut fi luat în considerare.

În consecință, soluția, cea mai potrivită și totodată cea mai firească pentru acest sector, a fost gruparea tehnicilor și mijloacelor folosite în scop alimentar după ocupațiile, îndeletnicirile și meșteșugurile în cadrul cărora s-au dezvoltat. În felul acesta am adoptat, de fapt, un criteriu mixt, care ține seama de materia primă și de produsul obținut cît și de evoluția istorică care a dus la apariția, evoluția și dezvoltarea gradului de tehnicitate a acestor activități de masă sau specializate, integrate în complexul de viață al poporului nostru. Ca urmare, denumirea acestui sector muzeal, în concordanță cu scopul urmărit și cu conținutul său, ar fi mai corect formulată, după opinia noastră, astfel: „Ocupații și meșteșuguri practicate pentru satisfacerea necesităților alimentare".

Sectorul alimentar cuprinde următoarele grupe tematice:

— culesul din natură
— vînătoarea
— pescuitul
— albinăritul
— creșterea vitelor și păstoritul
— pomicultura
— viticultura
— uleitul
— agricultura și legumicultura
— morăritul

Succesiunea temelor în expoziția în aer liber urmează numai în linii mari ordinea „apariției" diverselor ocupații. Aici prezentarea construcțiilor specifice diferitelor ocupații, într-un cadru natural cît mai asemănător celui original, ne-a obligat să ținem seama de particularitățile reliefale și peisagistice ale terenului și să le folosim în modul cel mai adecvat. În acest sens, amintim prezentarea păstoritului pe un teren colinar, utilizarea cursului de apă existent pentru amplasarea instalațiilor de morărit și a altora acționate hidraulic, expunerea unităților aduse din Deltă (cherhana, dispozitive de capturare, adăpost de pescar, etc.) pe malul lacului etc.

Ohne Zweifel werden die zur Erzeugung von Nahrungsmitteln benutzten Werkzeuge und technischen Verfahren durch den Rohstoff, auf den sie einzuwirken haben, bedingt und ihm angepasst und — in ihrer Mannigfaltigkeit — kann eine Gruppierung vorgenommen werden, deren gemeinsamen Faktor eben dieses Element ausmacht. Doch auch die Gliederung der Museumsabteilungen aufgrund benutzter Rohstoffe (Produkte des Pflanzen- oder Tierreichs) ist unbefriedigend, da sie weder den historischen Entwicklungsfaktor noch die sozial-wirtschaftlichen Zusammenhänge, in deren Rahmen die Erscheinung auftrat, berücksichtigt und hervorhebt; somit kommt auch dieser Gesichtspunkt kaum in Frage.

Als natürlichste Lösung und gewiß auch als entsprechendste erscheint im Falle dieser Abteilung die Anordnung der zu Nahrungszwecken benutzten Techniken und Mittel nach Beschäftigungen, Tätigkeiten und Gewerben, in deren Bereich sie entwickelt wurden. Damit übernehmen wir de facto einen kombinierten, mehrfachen Gesichtspunkt, der sowohl den Rohstoff und das Endprodukt berücksichtigt, als auch die geschichtliche Entwicklung, die zum Aufkommen, zur Entfaltung und zum technischen Entwicklungsgrad dieser dem Lebenskomplex unseres Volkes eingegliederten Massen- oder spezialisierten Beschäftigungen führte. Infolgedessen müßte die Bezeichnung dieser Museumsabteilung — im Einklang mit dem verfolgten Zweck und deren Gehalt — unserer Meinung nach richtig formuliert folgendermaßen lauten: „Zur Befriedigung des Nahrungsbedürfnisses ausgeübte Beschäftigungen und Gewerbe".

Der Nahrungs-Sektor umfaßt folgende Themengruppen:

— Sammeln von Naturprodukten
— Jagd
— Fischfang
— Bienenzucht
— Viehzucht und Schafhaltung
— Obstbau
— Weinbau
— Pflanzenölgewinnung
— Acker- und Gemüsebau
— Mühlenwesen

Die Aufeinanderfolge der Themen innerhalb der Freilichtausstellung folgt nur im Großen dem zeitlichen „Auftreten" der verschiedenen Beschäftigungen. Hier zwang uns die Notwendigkeit, die verschiedenen den Beschäftigungen dienenden Bauten in einem ihrer ursprünglichen Umgebung ähnlichen Rahmen darzustellen, dazu, das Landschaftsbild und die Bodengestalt des Museumsgeländes zu berücksichtigen und sie bestens auszunutzen. In diesem Sinne führen wir die Darstellung der Schafhaltung in einer Hügellandschaft, die Auswertung eines bestehenden Wasserlaufs zur Anlage der Mahlvorrichtungen und anderer wassergetriebener Mechanismen, das Ausstellen der aus dem Donaudelta stammenden Einheiten (Kerhane, Fischfangvorrichtungen und Fischerunterstand usw.) am Seeufer u.a.m. an.

www.muzeulastra.com / www.cimec.ro

Pentru prezentarea specifică muzeală în aer liber a condițiilor social-economice în care au apărut și s-au dezvoltat ocupațiile, îndeletnicirile sau meșteșugurile din cadrul sectorului alimentar, aici sînt prezentate nu numai instalațiile tehnice specifice, ci și complexe gospodărești (locuința și acareturile cu tot inventarul lor), gospodării specializate, construcții afectate unor îndeletniciri, unități anexe legate nemijlocit de instalația tehnică, și complexe de instalații tehnice.

Tocmai prin aceasta și numai prin această modalitate științifică de abordare și prezentare se realizează caracterul etnografic-sociologic al muzeului, în care fenomenul tehnic este tratat „nu ca o manifestare tehnologică, ci ca un proces complex de creație, în care omul este în egală măsură creator și purtător de civilizație și cultură"[7].

Dacă expunerea în aer liber are însușirea primordială de a reflecta conținutul tematic într-o sinteză de mari proporții, realizată într-un mod ce sugerează realitatea concretă, ea are totuși limitele sale pentru a căror depășire, expunerii pavilionare îi revine un rol complementar, obligator, cu deosebire în cazul acestui muzeu cu profil tematic special.

Consecvent concepției etnografice despre tehnica populară, expusă mai înainte, conținutul și modul de prezentare al fiecărei grupe tematice va trebui să înfățișeze ocupația sau meșteșugul respectiv în toată complexitatea sa, cu aspecte de ordin: *istoric* (apariția și dezvoltarea de-a lungul istoriei poporului român în cadrul diferitelor moduri de producție); *geografic* (răspîndirea pe cuprinsul țării și delimitarea zonelor de maximă densitate); *tehnic* (tipologia completă a uneltelor și instalațiilor, prezentate evolutiv istoric și cu toate variantele zonale și locale); *economic* (capacitatea de producție, varietatea produselor, productivitatea, beneficiul); *social* (relații de proprietate, relații de colaborare, rolul jucat în viața socială a satului și zonei); *spiritual* (evoluția gîndirii tehnice, rolul tehnicii în gîndirea și mentalitatea țăranului, obiceiuri, superstiții și credințe legate de ocupații și meșteșuguri); *estetic* (dragostea de frumos manifestată în forma și ornamentarea mijloacelor tehnice și în produsele realizate) și altele. Fără discuție, că

[7] Corneliu Bucur, *Activitatea de cercetare și organizare a Muzeului tehnicii și meșteșugurilor populare din Dumbrava Sibiului în perioada anilor 1968—1973*, „Cibinium", 1969—1973, Sibiu, p. 13.

Um die sozial-wirtschaftlichen Bedingungen, die zum Entstehen und zur Entfaltung der, im Rahmen der Abteilung „Nahrung" gezeigten Beschäftigungen, Tätigkeiten und Gewerbe in der spezifischen, dem Freilichtmuseum eigenen Weise zu veranschaulichen, beschränkte man sich nicht nur auf die Übertragung der technischen Anlagen allein, sondern erfasste auch Gehöftkomplexe (vollkommen ausgestattete Wohnhäuser und Wirtschaftsgebäude), spezialisierte Bauern- und Handwerkerhöfe, zur Ausübung bestimmten Tätigkeiten vorgesehene Gebäude, Nebengebäude, die in unmittelbarem Zusammenhang zu technischen Anlagen stehen, und schließlich ganze Komplexe von technischen Anlagen selbst.

Gerade durch diese wissenschaftliche Inangriffnahme und Darstellungsweise, und nur durch sie, wird der volkskundlich-soziologische Charakter des Museums gewährleistet, worin die technische Erscheinung „nicht als technologische Äußerung, sondern als ein komplexer Schöpfungsvorgang behandelt wird, in dem der Handwerker in gleichem Maße Schöpfer und Träger der Zivilisation und Kultur ist"[7].

Wenn die Freilichtausstellung befähigt ist, vor allem in Form einer großangelegten Synthese den Thematikgehalt widerzuspiegeln, und die konkrete Wirklichkeit zu suggerieren, so sind ihr doch gewisse Grenzen gesteckt, deren Überwinden auf dem Wege der Pavillonausstellung möglich sein wird, die, vor allem im Falle dieses Museums mit thematischem Sonderprofil, eine wichtige unerläßliche Ergänzung darstellt.

Der vorerwähnten volkskundlichen Auffassung der bäuerlichen Technik treu, ist es Pflicht jeder einzelnen thematischen Gruppe, die betreffende Beschäftigung oder das darzustellende Gewerbe in deren ganzer Komplexität vorzuführen, indem folgende Aspekte Berücksichtigung finden: *der historische* (das Auftreten und die Entfaltung im Laufe der Geschichte des rumänischen Volkes und während der verschiedenen Produktionsweisen); *der geographische* (Verbreitung der Erscheinung auf dem Landesboden und Abgrenzung der Gebiete mit höchsbelegter Dichte), *der technische* (die vollständige Typologie der Werkzeuge und technischen Anlagen, die in geschichtlicher Entwicklung und unter Einschluß sämtlicher Gebiets- und Lokalvarianten veranschaulicht werden), *der wirtschaftliche* (Produktionsleistung, Vielfalt der Erzeugnisse, Produktivität, Reingewinn), *der soziale* (Besitzverhältnis, Zusammenarbeits-Beziehungen, Rolle innerhalb des sozialen Lebens des Dorfes und Gebiets), *der geistige* (Entfaltung technischen Denkens, die Rolle der Technik im Denken und in der Mentalität des Bauern, Bräuche, mit Beschäftigungen und Gewerben zusammenhängender Glaube und Aberglaube), *der ästhetische* (Schönheitssinn und dessen Äußerung in Form und Verzierung technischer Mittel und

[7] Corneliu Bucur, *Forschungstätigkeit und Aufbau im Museum der bäuerlichen Technik in der Dumbrava Sibiului während der Jahre 1968—1973*, in „Cibinium 1968—1973", Sibiu, S. 13.

www.muzeulastra.com / www.cimec.ro

o asemenea tratare și prezentare — dia- și sincronică — a materialului faptic, nu se poate realiza decît într-o *expunere pavilionară*. Aceasta oferă, în plus, posibilitatea oglindirii mutațiilor determinate în toate laturile de structură și suprastructură, legate de producția materială a mediului rural din țara noastră, ca urmare firească a procesului de dezvoltare a societății socialiste multilateral dezvoltate.

În modul de tratare a fiecărei grupe tematice, criteriul principal pentru sistematizarea materialului variază de la o temă la alta, fiind determinat de specificul acesteia. Este cu neputință, în fapt, a sistematiza și clasifica pe baza unui criteriu unic, diversitatea activităților umane ce se înscriu între însușirea directă a roadelor oferite de natură (culeș) și prelucrarea mașinală (morărit) a unor produse obținute din natură prin cultivarea și fertilizarea solului. Arătăm, spre exemplificare, că la culesul din natură sistematizarea se face în funcție de scopul urmărit, la vînătoare, în funcție de procedeul folosit, stabilirea tipologiei instalațiilor de măcinat, pe baza criteriului tehnic și istoric-evolutiv, etc.

În stabilirea conținutului tematic și a structurii sectorului alimentar mai există o latură care, după opinia noastră, nu poate lipsi din cadrul unei abordări integratoare a tuturor activităților legate de satisfacerea acestei necesități primordiale a omului, hrana.

În lucrarea „Milieu et technique", Leroi-Gourhan împarte activitățile omenești în: tehnici de achiziție (în care include vînătoarea, pescuitul, creșterea animalelor, agricultura) și tehnici de consum (în care include alimentația, îmbrăcămintea și locuința)[8]. Recunoscînd că această schemă convențională satisface logica, dar nu corespunde unei realități istorice sau actuale, deoarece termenii ei se intrică și formează în realitate o rețea, autorul o susține totuși, întrucît ea permite o cercetare progresivă a faptelor[9].

Față de această împărțire bifazică, pentru sectorul alimentar cu specificul său propriu, ni se pare mai corespunzătoare o diviziune în trei faze, și anume: 1. achiziția (obținerea) produselor, 2. prelucrarea și păstrarea lor și, în sfîrșit, 3. consumul propriu-zis. Se ridică de îndată întrebarea: în ce măsură pot fi prezentate toate trei fazele activității umane legate de satisfacerea nevoilor de hrană, în sectorul nostru muzeal.

[8] Leroi-Gourhan, Op. cit., p. 7.
[9] Ibidem, p. 11.

hergestellter Erzeugnisse) und andere mehr. Ohne Zweifel läßt sich eine derartige dia- und synchronische Darstellung des Tatsachenmaterials nur in einer *Pavillonausstellung* bewältigen. Diese bietet dazu noch den Vorteil, daß sich darin die in allen Belangen der Infra- und Suprastruktur belegten Wandlungen und Verlagerungen veranschaulichen lassen, die mit der Sachgüterproduktion zusammenhängend, im ländlichen Milieu unseres Landes, als natürliche Folge des Entfaltungsprozeßes der vielseitig entwickelten sozialistischen Gesellschaft zustandekommen.

Bei der Behandlung jeder einzelnen Themagruppe ist der bei der Stoffsystematisierung angewandte Hauptgesichtspunkt von Thema zu Thema unterschiedlich, da er durch deren Eigenart bestimmt wird. Es wäre auch geradezu unmöglich, aufgrund eines einzigen Grundgesichtspunkts die riesige Mannigfaltigkeit menschlichen Wirkens zu systematisieren und zu gliedern, das sich von dem unmittelbaren Aneignen der Früchte in der Natur (Sammeln) bis zur maschinellen Bearbeitung (Mühlenwesen) verschiedener durch Urbarmachung und Anbau des Bodens erlangter Produkte erstreckt. Als Beispiel sei hier angeführt, daß beim „Sammeln von Naturprodukten" die Systematisierung vom verfolgten Zweck ausgeht, bei der „Jagd" dagegen nach dem benutzten Verfahren, im Falle der Mahlvorrichtungen wiederum die Typologie aufgrund eines technischen und historisch-evolutiven Gesichtpunktes festgelegt wird u.s.f.

Bei der Festlegung des Themengehalts und der Struktur der Abteilung „Nahrung" gibt es, unserer Meinung nach, noch einen Aspekt, der im Rahmen einer integrierenden Behandlung aller mit der Befriedigung dieses Hauptbedürfnisses des Menschen zusammenhängenden Tätigkeiten nicht fehlen darf, und das wäre die Ernährung selbst.

In seiner Studie „Milieu et téchnique" teilt Leroi-Gourhan die menschlichen Tätigkeiten in folgender Weise ein: Erwerbstechniken (wozu er Jagd, Fischfang, Tierzucht, Ackerbau zählt) und Konsumtechniken (die die Ernährung, Kleidung und Wohnung umfassen)[8]. Obgleich der Verfasser eingesteht, daß dieses konventionelle Schema zwar in logischer Hinsicht befriedigt, einer historischen oder aktuellen Wirklichkeit jedoch nicht entspricht, da sich seine Begriffe überschneiden und tatsächlich ein Netz bilden, besteht er doch darauf, da es eine progressive Untersuchung der Fakten erlaubt[9].

Dieser Zweiphaseneinteilung gegenüber scheint uns im Falle der Abteilung Nahrung und deren eigenem Spezifikum eine Einteilung in drei Phasen geeigneter und zwar: Erwerben, Verarbeiten und Aufbewahren, und schließlich das eigentliche Verbrauchen der Produkte. Doch stellt sich sofort die Frage: in welchem Maße lassen sich alle drei Phasen dieses auf die Befriedigung des Nahrungsbedürfnisses ausgerichteten menschlichen Wirkens, in unserer Museumsabteilung veranschaulichen.

[8] A. Leroi-Gourhan a.a.O., S. 7
[9] Ibidem, S. 11

www.muzeulastra.com / www.cimec.ro

Trebuie să arătăm, că, în unele cazuri (subsectoare), insistăm mai mult asupra fazei de obținere, ca de exemplu la culesul din natură și vînătoare. Altădată, urmărim problema pînă la faza de prelucrare și păstrare: în agricultură-morărit, la păstorit, viticultură și pomicultură. Uneori, prezentăm numai faza de prelucrare: ca de ex. la uleit. Această situație este foarte firească și decurge din particularitățile proprii ale fiecărei ocupații sau îndeletniciri. Ceea ce vrem să scoatem în evidență, este faptul că nicăieri nu se prezintă încă faza consumului propriu-zis, adică problema preparării și conservării alimentelor, aceea a instrumentarului folosit și chiar aceea a modului de a mînca, cu un cuvînt alimentația poporului, ce constituie încă un factor definitoriu pentru aprecierea „calității vieții" și implicit a modului de trai al unei comunități sociale.

Desigur că această problemă nu poate fi prezentată într-o expoziție în aer liber, într-un sector de sine stătător. Ea este parțial atinsă în diversele grupe tematice, unde, în cadrul gospodăriilor, prezentăm: vatra, cuptorul, fîntîna, vesela culinară, ustensilele de mîncat, etc. Aceste posibilități de prezentare sînt însă prea limitate. Pe de altă parte, nici ilustrarea, de exemplu, a aprovizionării cu apă potabilă, printr-o serie de fîntîni ce reprezintă tipologia acestora, sau prezentarea tipologiei cuptoarelor, printr-o înfățișare în serie a acestora, nu este posibilă, din punct de vedere expozițional, în aer liber. Problema alimentației poporului poate fi, însă, în mod corespunzător ilustrată în cadrul expoziției pavilionare. În felul acesta, unele probleme neglijate pînă acum de expozițiile etnografice din țara noastră vor putea fi tratate și înfățișate corespunzător, ca de exemplu: prepararea alimentelor prin fierbere, prin coacere (coptul pîinii în țest, în cuptor, tipologia cuptoarelor, vasele folosite pentru pregătirea aluatului), prelucrarea și conservarea cărnii, a laptelui în cadrul gospodăriei, vesela de bucătărie, organizarea bucătăriei, aprovizionarea cu apă potabilă (tipologia fîntînilor, a recipientelor), vasela de masă, obiceiuri de masă, etc.

Este adevărat că anumite probleme ale alimentației pot fi prezentate și în expoziții speciale, organizate în cadrul altor muzee din țara noastră sau ar putea chiar defini profilul tematic al unui muzeu (amintim în acest sens, existența unui muzeu al pîinii, la Ulm, R.F.G.). Problema alimentației, tratată, în ansamblu, nu-și găsește, însă, după opinia noastră, un cadru mai adecvat și firesc de expunere decît în expoziția pavilionară a Muzeului tehnicii populare, unde se prezintă toate fazele anterioare, de producție și prelucrare, completînd și întregind, astfel, conținutul tematic al sectorului alimentar.

Zunächst muß gezeigt werden, daß in manchen Fällen (Unterabteilungen) mehr auf die Erwerbsphase eingegangen wird, wie etwa im Falle des Sammelns und der Jagd. In anderen Themengruppen verfolgt man die Frage bis zur Verarbeitung und Aufbewahrung: Ackerbau-Mühlenwesen, Schafhaltung, Weinbau, Obstbau. Manchmal beschränken wir uns nur auf die Darstellung der Verarbeitungsphase wie etwa bei der Pflanzenölgewinnung. Das Obengesagte erscheint nur natürlich und beruht auf den Eigentümlichkeiten jeder einzelnen Beschäftigung oder Tätigkeit. Was wir zu unterstreichen suchen, ist die Tatsache, daß bisher nirgends die eigentliche Konsumphase dargestellt wird, d.h. die Frage der Zubereitung und Konservierung der Nahrungsmittel, des dazu benutzten Geräts und selbst der Eßweise, kurz die bäuerliche Ernährung, die immer noch einen für die Einschätzung der „Lebensqualität" und damit zusammenhängend der Lebensweise einer Sozialgemeinschaft bestimmenden Faktor ausmacht.

Natürlich läßt sich dieses Problem nicht im Rahmen einer selbstständigen Abteilung in einer Freilichtausstellung darstellen. Es wird hier wohl bei mehreren Themengruppen teilweise berührt, wo innerhalb der Gehöfte, Herd, Backofen, Brunnen, Eßgeschirr, Besteck usw. gezeigt werden. Solche Darstellungsmöglichkeiten sind jedoch viel zu beschränkt. Andererseits läßt sich auch z. B. die Wasserversorgung nicht anhand einer Reihe von Brunnen illustrieren, die eine Typologie derselben darzustellen suchen, oder eine Typologie der Backöfen aufgrund einer Anordnung mehrerer Exemplare zu einer Typenreihe. In beiden Fällen widerspräche es der Ausstellungsweise in einem Freilichtmuseum. In befriedigender Weise ließe sich dagegen die Frage der bäuerlichen Ernährung im Rahmen einer Pavillonabteilung veranschaulichen. Damit ergäbe sich die Möglichkeit, eine Reihe bisher durch volkskundliche Museen des Landes vernachläßigte Fragen entsprechend zu behandeln und zu illustrieren, wie zum Beispiel: die Zubereitung von Nahrungsmitteln durch Kochen, Backen (Brotbacken vermittels Backglocke, -ofen, Typologie des Backofens, zur Zubereitung des Teiges benutzte Behälter), die Verarbeitung und Konservierung von Fleisch bezw. Milch in der Bauernwirtschaft, das Küchengeschirr, die Kücheneinrichtung, die Trinkwasserversorgung (Brunnentypologie, Gefäß- bezw. Behältertypologie), Tischgeschirr und -sitten u.a.m.

Es stimmt zwar, daß sich gewisse Ernährungsfragen auch im Rahmen von Sonderausstellungen darstellen lassen, die man in anderen Museen des Landes veranstaltet, oder daß diese gar das Profil eines Museums bestimmen könnten (wir erinnern in diesem Sinne an das Brotmuseum in Ulm, BRD.). Die Frage der Ernährung, als Ganzes behandelt, findet unserer Meinung nach jedoch nirgend einen geeigneteren und natürlicheren Rahmen als in der Pavillonausstellung des Museums der bäuerlichen Technik, wo alle vorausgehenden Phasen der Erzeugung und Verarbeitung dargestellt werden, so daß dadurch der thematische Gehalt der Abteilung „Nahrung" vorteilhaft ergänzt würde.

www.muzeulastra.com / www.cimec.ro

Fig. 6. Fîntînă acţionată de animale, „fîntîna cu vîrtej" din Chirnogeni, jud. Constanţa, reconstruită în anii 1975—76

Abb. 6. Göpelbrunnen („fîntîna cu vîrtej") aus Chirnogeni, Kreis Constanţa, wiederaufgebaut in den Jahren 1975—1976

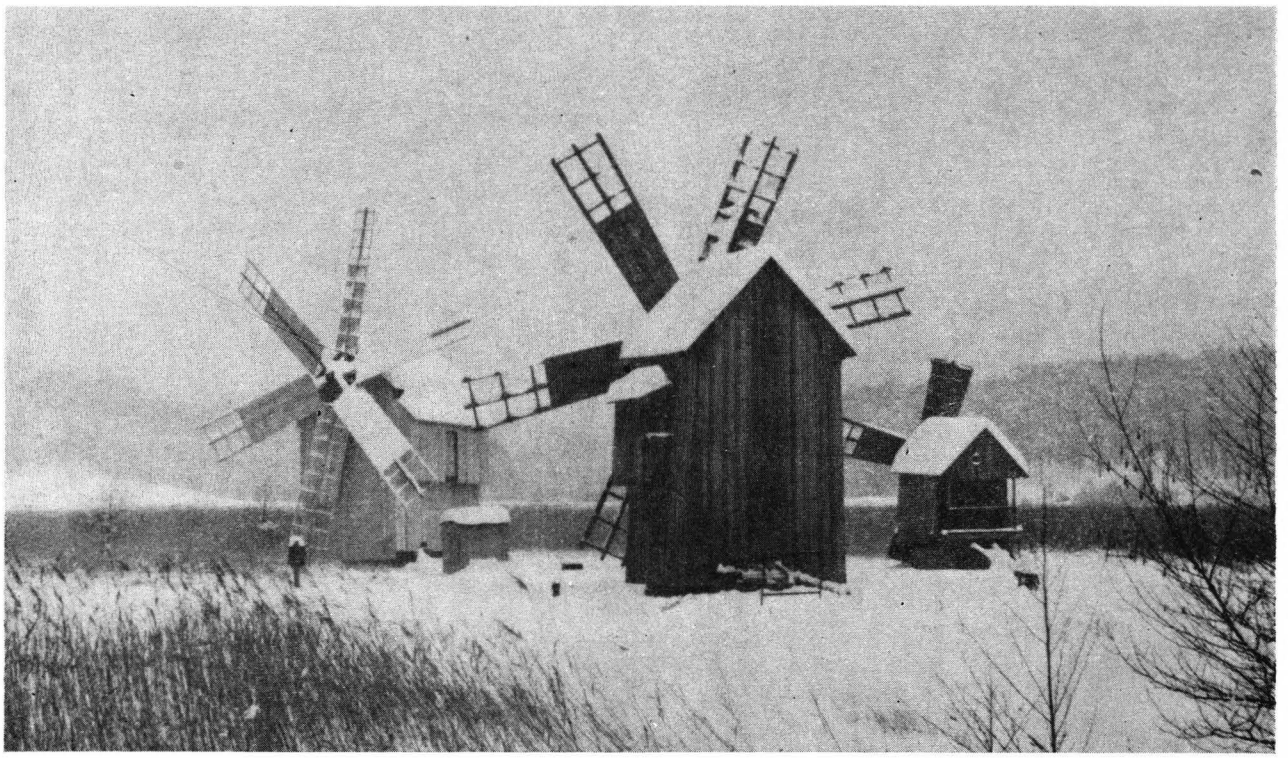

Fig. 7. Iarna în Muzeul tehnicii populare

Abb. 7. Winterbild aus dem Museum der bäuerlichen Technik

www.muzeulastra.com / www.cimec.ro

LISTA MONUMENTELOR DIN SECTORUL TEMATIC. TEHNICI ŞI MIJLOACE PENTRU PRELUCRAREA PRODUSELOR ANIMALE ŞI VEGETALE ÎN SCOP ALIMENTAR

A. *Vînătoare*:

1. Observator de vînătoare şi gard de dirijare, Transilvania
2. Capcane de vînătoare
3. Bordei de pindaş, jud. Hunedoara
4. Adăpost-refugiu de vînătoare, jud. Neamţ
5. Ascunziş pentru vînătoare de baltă, jud. Tulcea
6. Troiţă, jud. Maramureş

B. *Pescuit*:

7. Mijloace fixe de captare, jud. Tulcea
8. Cherhana, Mahmudia, jud. Tulcea
9. Adăpost de pescar, jud. Tulcea
10. Gospodărie de pescar, Mahmudia, jud. Tulcea

C. *Apicultură*:

11. Gospodărie de apicultor, jud. Mehedinţi
12. Gospodărie de apicultor şi prisacă, jud. Vaslui
13. Teasc de boştină, Sebeşul de Jos, jud. Sibiu
14. Gospodărie de boştinar-luminărar, Sebeşul de Jos, jud. Sibiu

D. *Creşterea animalelor*:

15. Colibă sezonieră din piatră, jud. Hunedoara
16. Stînă de piatră cu o încăpere, Munţii Retezat
17. Stînă cu două încăperi, Muntele Puru, jud. Alba
18. Stînă cu trei încăperi, Muntele Colţii Giuvalei, jud. Argeş
19. Colibă cu surlă din zona fînaţelor, Sătic, jud. Dîmboviţa
20. Gospodărie de crescător de vite mari, Transilvania
21. Gospodărie cu ocol întărit, Măgura, jud. Braşov

E. *Pomicultură*:

22. Zdrobitoare şi teasc de fructe, Răşinari, jud. Sibiu
23. Cuptor de uscat prune, Bărbuleţ, jud. Dîmboviţa
24. Cuptor de uscat prune, Moldova
25. Povarnă cu roată de apă, Sîrbeşti, jud. Gorj
26. Povarnă semiîngropată, Muntenia
27. Cramă de ţuică cu etaj, Polovragi, jud. Gorj
28. Gospodărie de pomicultor, Oltenia

F. *Viticultură*:

29. Cramă de vie, Bălăneşti, jud. Gorj
30. Cramă dublă, jud. Gorj
31. Cramă de vie cu beci, Corni-Huşi, jud. Vaslui
32. Cramă în mal (beci), Moldova
33. Gospodărie de viticultor, Transilvania
34. Gospodărie de viticultor, Moldova

G. *Prelucrarea seminţelor oleaginoase*:

35. Uleiniţă cu piuă cu scripete, Arbore, jud. Suceava
36. Teasc de ulei cu berbeci, Racoviţa, jud. Vîlcea
37. Uleiniţă cu piuă cu săgeţi, acţionată manual, jud. Mureş
38. Uleiniţă cu piuă acţionată de picior, Nădăjdia, jud. Hunedoara
39. Uleiniţă cu piuă acţionată de forţa animală, Grid, jud. Hunedoara
40. Teasc de ulei cu roată frontală călcată cu piciorul, Băieşti, jud. Hunedoara
41. Uleiniţă cu piuă de haine, Tălmăcel, jud. Sibiu
42. Uleiniţă cu piuă cu săgeţi, acţionată hidraulic, Ohaba, jud. Hunedoara

H. *Agricultură*:

43. Gospodărie de agricultor din cîmpie, Bărăgan
44. Gospodărie de agricultor şi colibă pastorală, Feneş, jud. Alba
45. Gospodărie de agricultor din cîmpie, Banat
46. Gospodărie de agricultor, podişul Transilvaniei
47. Cămară de alimente, Cerbia, jud. Hunedoara
48. Roată de grădinărit acţionată de animale, Oltenia
49. Roată de grădinărit acţionată de apă, Moldova

LISTE DER IN DER ABTEILUNG „NAHRUNG", AUFGEBAUTEN UND NOCH VORGESEHENEN DENKMALE

A. *Jagd*

1. Jägerstand und Treibzaun, Transsilvanien
2. Jagdfallen
3. Jagdunterstand, Kreis Hunedoara
4. Jagdhütte, Kreis Neamţ
5. Versteck für die Jagd im Sumpfgebiet, Kreis Tulcea
6. Marterl, Kreis Maramuresch

B. *Fischfang*

7. Feststehende Fanggeräte, Kreis Tulcea
8. Cherhane, Mahmudia, Kreis Tulcea
9. Fischerunterstand, Kreis Tulcea
10. Fischergehöft, Mahmudia, Kreis Tulcea

C. *Bienenzucht*

11. Imkergehöft, Kreis Mehedinţi
12. Imkergehöft und Bienenstand, Kreis Vaslui
13. Wachspresse, Sebeşul de Jos, Kreis Sibiu
14. Gehöft eines Wachstrebersammlers mit Kerzenzieherwerkstätte, Sebeşul de Jos, Kreis Sibiu

D. *Tierzucht*

15. Hirtenhütte mit Steinmauern, Kreis Hunedoara
16. Einraum-Sennhütte mit Steinmauern, Retezat-Gebirge
17. Zweiraum-Sennhütte, Puru-Berg, Kreis Alba
18. Dreiraum-Sennhütte, Colţii Giuvalei-Berg, Kreis Argeş
19. Hirtenhütte und -unterstand aus dem Gebiet der Heuwiesen, Sătic, Kreis Dîmboviţa
20. Gehöft eines Grossviehzüchters, Transsilvanien
21. Vierkanthof, Măgura, Kreis Braşov

E. *Obstbau*

22. Obststampfe und -presse, Răşinari, Kreis Sibiu
23. Pflaumendörrofen, Bărbuleţ, Kreis Dîmboviţa
24. Pflaumendörrofen, Moldau
25. Schnapsbrennerei mit Wasserrad, Sîrbeşti, Kreis Gorj
26. Halbeingegrabene Schnapsbrennerei, Muntenien
27. Branntweinkeller mit Stockwerk, Polovragi, Kreis Gorj
28. Gehöft eines Obstbauers, Oltenien

F. *Weinbau*

29. Weinberg-Kelterhaus, Bălăneşti, Kreis Gorj
30. Doppel-Kelterhaus, Kreis Gorj
31. Weinberg-Kelterhaus mit Keller, Corni-Huşi, Kreis Vaslui
32. Weinkeller, Moldau
33. Winzergehöft, Transsilvanien
34. Winzergehöft, Moldau

G. *Verarbeitung ölhaltiger Samen*

35. Ölmühle mit Stampfe mit Rollen, Arbore, Kreis Suceava
36. Ölpresse mit Schlegeln, Racoviţa, Kreis Vîlcea
37. Ölmühle mit Stampfe mit handbetriebenen Schiessern, Kreis Muresch
38. Ölmühle mit Tretanken, Nădăjdia, Kreis Hunedoara
39. Ölmühle mit Kollergang und Göpelantrieb, Grid, Kreis Hunedoara
40. Ölpresse mit Frontalrad und Fussbetrieb, Băieşti, Kreis Hunedoara
41. Ölmühle und Tuchwalke, Tălmăcel, Kreis Sibiu
42. Ölmühle mit Wasserantrieb und Stampfe mit Schiessern, Ohaba, Kreis Hunedoara

H. *Ackerbau*

43. Bauernhof aus der Ebene, Bărăgan
44. Bauernhof und Hirtenhütte, Feneş, Kreis Alba
45. Bauernhof aus der Ebene, Banat
46. Bauernhof aus dem Hochland, Transsilvanien
47. Vorratskammer, Cerbia, Kreis Hunedoara
48. Schöpfrad mit Göpelantrieb, Oltenien
49. Schöpfrad mit Wasserantrieb, Moldau

www.muzeulastra.com / www.cimec.ro

I. *Morărit:*

50. Moară de mînă, Bumbuieşti, jud. Vîlcea
51. Moară cu tracţiune animală, Banat
52. Moară cu ciutură, Topleţ, jud. Caraş-Severin
53. Moară cu ciutură şi butoni, Sviniţa, jud. Mehedinţi
54. Moară cu 3 ciuturi, Arcani, jud. Gorj
54a. Moară cu 6 ciuturi, Găleşoaia, jud. Gorj
55. Moară cu admisie inferioară, Dăbîca, jud. Hunedoara
55a. Moară cu admisie inferioară, Poienii de Jos, jud. Bihor
56. Moară cu admisie superioară, Orşova, jud. Mureş
57. Moară cu admisie superioară, Transilvania
58. Moară cu admisie superioară, Almaş-Săliştе, jud. Hunedoara
59. Moară perfecţionată cu site, Remetea, jud. Bihor
60. Moară cu alvan, jud. Cluj
61. Moară plutitoare, Lucăceşti, jud. Maramureş
62. Moară plutitoare, Munteni, jud. Vîlcea
63. Moară de vînt mică cu soclu de piatră, Enisala, jud. Tulcea
64. Moară de vînt cu etaj, Dunavăţ, jud. Tulcea
65. Moară de vînt cu etaj, Frecăţei, jud. Tulcea
66. Moară de vînt cu pînze, Curcani, jud. Constanţa
67. Moară de vînt căciulată, Beştepe, jud. Tulcea
67a. Fîntînă cu vîrtej, Chirnogeni, jud. Constanţa

I. *Mülterei*

50. Handmühle, Bumbuieşti, Kreis Vîlcea
51. Mühle mit Göpelantrieb, Kreis Timiş, Banat
52. Turbinenmühle, Topleţ, Kreis Caraş-Severin
53. Turbinenmühle mit Druckrohr, Sviniţa, Kreis Mehedinţi
54. Turbinenmühle mit drei Löffelrädern, Arcani, Kreis Gorj
54a. Turbinenmühle mit sechs Löffelrädern, Găleşoaia, Kreis Gorj
55. Unterschlächtige Getreidemühle, Dăbîca, Kreis Hunedoara
55a. Unterschlächtige Getreidemühle, Poienii de Jos, Kreis Bihor
56. Oberschlächtige Getreidemühle, Orşova, Kreis Muresch
57. Oberschlächtige Getreidemühle, Transsilvanien
58. Oberschlächtige Getreidemühle, Almaş-Săliştе, Kreis Hunedoara
59. Mühle mit Beutelgang, Remetea, Kreis Bihor
60. Panstermühle, Kreis Cluj
61. Schiffsmühle, Lucăceşti, Kreis Maramuresch
62. Schiffsmühle, Munteni, Kreis Vîlcea
63. Eingeschossige Windmühle mit Steinsockel, Enisala, Kreis Tulcea
64. Stockhohe Windmühle, Dunavăţ, Kreis Tulcea
65. Stockhohe Windmühle, Frecăţei, Kreis Tulcea
66. Segelwindmühle, Curcani, Kreis Constanţa
67. Kappenwindmühle, Beştepe, Kreis Tulcea
67a. Brunnen mit Göpelwerk, Chirnogeni, Kreis Constanţa

www.muzeulastra.com / www.cimec.ro

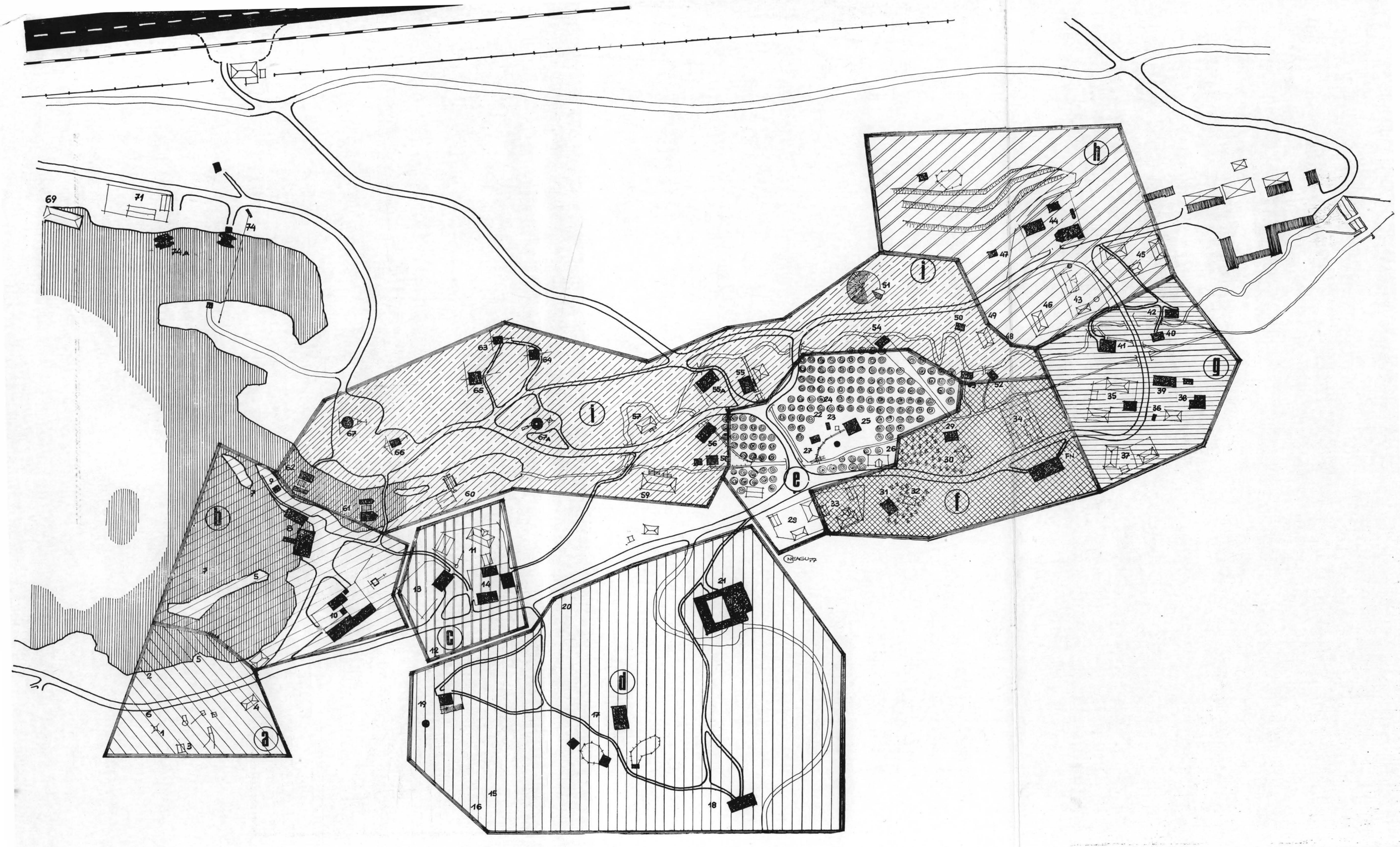

Fig. 1. Planul sectorului alimentar din Muzeul tehnicii populare (legenda vezi pag. 92)

Abb. 1. Anlageplan der Abteilung „Ernährung" des Museums der Bäuerlichen Technik (Legende siehe Seite 92)

www.muzeulastra.com / www.cimec.ro